

CATALONIA BACKGROUND INFORMATION [SERIA E / 2013 / 10.1 / OC]

Data: 12/11/2013

Autor: Jaume Sobrequés*

ERA GENERALITAT, ORGAN SECULAR DE GOVERN DE CATALONHA

Era Generalitat ei er organ politic democratic der autogovern de Catalonha, segons çò qu'establís er Estatut d'Autonomia en vigor. Dempús dera queiguda dera dictadura deth generau Francisco Franco (1975), an estat es Estatuts de 1979 e de 2006 aqueri qu'an regulat eth foncionament deth govern catalan. Encara damb tot, era institucion politica Generalitat a arraïtzes aluenhades. Ues, seculares. D'outes remeten as ans trenta deth sègle XX.

Prumèr, es seculares. Era Deputacion deth Generau o Generalitat neishec a meitat deth sègle XIV, quan Catalonha ère un estat sobiran que formaue part dera confederacion nomentada Corona d'Aragon (tres estats independenti, Catalonha, Aragon e València, e sonque un monarca enquiath sègle XV, e damb Castelha, laguens dera nomentada Monarquia ispanica des deth sègle XV, enquia principis deth sègle XVIII). Neishec coma ua delegacion permanenta des corts catalanes, ja pleaments configurades a compdar deth sègle XIII. Lèu passèc d'auer ua foncion de tipe economic –recaptacion d'impòsti- a èster un organisme politic que governaue eth país e velhaue peth compliment dera orde constituicionau catalana, encarnat enes Constitucions e d'auti drets de Catalonha.

Era Generalitat mantenguec era sua plea vigéncia politica enquia que, en 1714, eth monarca Felip V, de mentalitat centralista e absolutista, aucupèc militarment Catalonha damb motiu dera Guèrra de Succession ara Monarquia ispanica. Çò que hec de primèr eth monarca Borbon siguec liquidar era Generalitat, méter fin ara independéncia de Catalonha e introdusir en Principat es leis e es institucions de Castelha.

Era recuperacion dera autonomia, e donques dera Generalitat, siguec objectiu deth catalanisme politic des de londeman dera des•hèta de 1714.

En 1918-1919 fracassèren es assagi de Catalonha de recuperar era autonomia e era Generalitat, en negar-s'i de plen es corts espanhòles dera monarquia, era quau causa provoquèc tensions politiqes grèus entre Catalonha e er Estat Espanhòl.

Era restauracion dera Generalitat arribèc damb era queiguda dera monarquia borbonica e era proclamacion dera Segona Republica eth 14 d'abriu de 1931. Eth govern provisionau presidit per Francesc Macià, d'acòrd damb eth govern

espanhòl dera Republica, restaurèc er autogovèrn damb eth nòm de Generalitat. Enquia darrèrs de 1932 –aprobacion, en seteme, deth prumèr Estatut d'Autonomia dempús de 1714-, de manèra provisionau. De manèra definitiva dempús des eleccions en Parlament de Catalonha en 1932. Era Generalitat serà, donques, damb plenitud er organisme d'autogovèrn dera Catalonha Autònoma.

En produir-se era revòlta militar fascista deth generau Franco en 1936, era Generalitat dirigic era guèrra contra eth dictador. Aguest, totun, en aucupar Lhèida en abriu deth 1938 era prumèra causa que hec siguec suprimir er Estatut d'Autonomia e era Generalitat, procès que culminèc en acabar era guèrra (en hereuèr deth 1939) damb era aucupacion plea de Catalonha.

Eth president dera Generalitat, Lluís Companys e eth govèrn dera Generalitat aueren de partir tar exili. Companys siguec detengut ena França aucupada pes nazis e liurat a Franco, eth quau ordenèc era sua execucion (en octubre de 1940), hèt qu'a estat considerat coma un des crims politics mès significatius dera istòria europèa d'aqueri ans.

Mès era Generalitat contunhèc en exili. Ath president Companys, lo succedic Josep Irla (1940-1954) e quan aguest, per motius de salut, auec de demissionar, es Deputats catalans exiliadi elegiren, ena ambaissada dera Republica espanhòla en Mexic –país que non reconeishie Franco-, Josep Tarradellas coma nau president dera Generalitat.

Dempús dera mòrt deth dictador Franco (en noveme de 1975), es partits catalans, prumèr ena clandestinitat dempús ja reconeishudi, reclamèren eth retorn en país deth president Tarradellas e era recuperacion dera Generalitat, causa que succedic en 1977, damb caractèr provisionau (en tot èster donques era sua recuperacion prealabla ara aprobacion dera actuau Constitucion Espanhòla de 1979) e er Estatut d'Autonomia de Catalonha (1979). Aguest restabliment auec ua nauta valor simbolica e politica e representèc ua reconeishença des drets istorics de Catalonha.

Era normalizacion politica non arribèc enquias eleccions en Parlament de Catalonha deth 1980, qu'elegiren, ena persona de Jordi Pujol, un nau president dera Generalitat, en tot seguir es passi des presidents Macià (1931-1933), Companys (1933-1940), Irla (1940-1954) e Tarradellas (1954-1980).

Era institucion politica Generalitat a, donques, un long recorrut en temps. Es catalans jamès non auien dat era esquia e l'an reivindicat coma era prumèra institucion politica deth país. Era sua legitimitat ven de luenh e ei era qu'encarne eth nivèu de sobeiranetat que Catalonha a agut pendent es sègles nomentats.

* **Jaume Sobrequés e Callicó** ei catedratic d'Istòria Contemporanèa dera Universitat Autònoma de Barcelona